

HERALDISK TIDSSKRIFT

BIND 1 • NR 8 • 1963

Mindre meddelelser

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldinen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

Mindre Meddelelser

Vapen för den nye romersk-katolske Biskopen av Stockholm

Den 21. september 1962 vigdes den av påven Johannes XXIII den 21. juli samma år utnämnde biskopen av Stockholm, den amerikanske oblatfadern dr *John Edward Taylor*, till sitt ämbete av apostoliske delegaten.

Biskop Taylor föddes 15. november 1914 i East St. Louis, Illinois, USA. Han studerade i Belleville (Illinois), Rom, Ottawa och Notre Dame (Indiana). Efter tolv år som lärare och superior i Förenta Staterna kom han 1958 till Köpenhamn och arbetade även på Grönland och i Sverige.

Biskop Taylors familj (fadern var protestant) kom från Skottland och härstammade från Cameron-klanen.

Vid biskopsvapnets tillkomst upptogs av denna anledning vapnet för klanen *Cameron of Locheil* (vilket vi dock inte kunde övertaga utan vidare). Detta vapen är mycket enkelt: i rött fält tre bjälkar

av guld. Däröver lades en svart örn, som symbol för aposteln och evangelisten Johannes, här syftande på biskopens dopnamn, *John*.

Detta personliga vapen för biskop Taylor kvadrerades med vapnet för Stockholms katolska stift: i blått fält ett stolpvis ställt svärd av silver med fäste av guld på vars klinga en krona av guld är upprädd. Detta vapen utarbetades och föreslogs redan våren 1958 för Stockholms katolska stift av nuvarande huvudmannen för Academicum Catholicum i Uppsala, fil. stud. *Jan Erik Walter* och den unge konstnären *Bengt Olof Kälde*, Uppsala.

Krona och svärd syftar på Erik den helige, katedralkyrkans skyddspatron.

Korsstaven bakom skölden och den gröna prelathatten med 6 gröna tofsar på var sida är en biskops heraldiska värdighetstecken, till vilka man även kan foga mitra och kräkla.

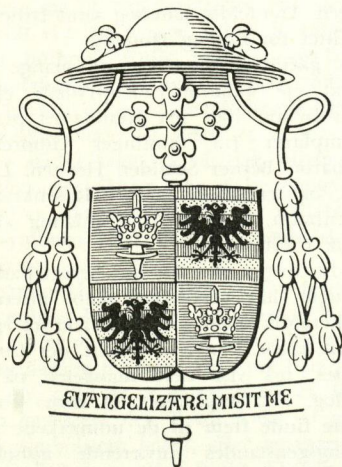
I stiftets sköld förekommer stiftsvapnet ensamt (alltså inte kvadrerat med biskopens personliga vapen) och det timbreras med mitra, korsstav och kräkla, tecknen på den biskopliga värdigheten, vilka här också heraldiskt används för ämbetet, emellertid alltid utan hatten.

Ärkebiskop Heim

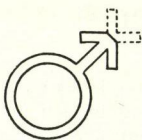
Järnsymbolen

Rautjärvis kommunvapen i HT nr 7 sid. 314 aktualiserar ett vanligt förekommande fel vid användandet av järnsymbolen. Här har man liksom i de flesta andra fall missuppfattat utskottet snett uppåt som en pil. Att denna missuppfattning är den vanliga framgår av Dalarnas kommunvapen, av vilka flera innehåller järnsymbolen. Emellertid rör det sig icke om en pilspets utan om ett halvt kors.

Det var alkemisterna som gav de då kända sju metallerna deras symboler. De sattes i symbolisk förbindelse med det

Vapen för biskop John E. Taylor, OMI, tecknat av B. B. Heim 1962. Valspråket lyder: Han har sänt mig att förkunna Evangelium.

ptolemeiska systemets planeter, för järnets del Mars. Liksom fallet var med planeterna, tillskrev man metallerna dels materiella dels hemlighetsfulla andliga egenskaper.

Symbolerna bygger på de enkla geometriska figurerna cirkeln och korset. I *Chemia Physica*, Stockholm 1759, förklarar professor John Gotschalk Wallerii: »Cirkeln betecknar den största fullkomlighet eller det som är minst förgängligt. Med korset utmärkes ofullkomligheten och kropparnas förstöring och slut, antingen på grund av att de själva äger mindre fullkomlighet eller ha förstörande materia.» Järnsymbolen förklaras på följande sätt: »Järn har liksom guld en cirkel, ty även detta kunde förvandlas till guld. Men järnet innehåller i sig någon ofullkomlig på metallen frätande materia, varför cirkeln försetts med ett halvt kors.»

För övrigt anser jag inte att dessa metallsymboler hör hemma i heraldiken, som har sitt eget symbolspråk.

Lars C. Stolt

Heraldisk Udstilling i Viborg

I påskedagene 10.-18. april 1963 afholdtes den første heraldiske udstilling i Danmark i Stiftsmuseets sale i Viborg, arrangeret af Stiftsmuseet og Landsarkivet i Viborg. Udstillingens bærende kraft, arkivar *Knud Prange*, havde sammen med museumsinspektør Peter Seeberg formået med bidrag fra danske arkiver og biblioteker, fra Rosenborg og Frederiksborg slot, Nationalmuseet, Tøjhusmuseet, Den gamle by i Århus og talrige private samlere at fremvise en række heraldica, der på yderst anskuelig måde illustrerede heraldikkens opståen og udvikling, dens særpræg og sprog fra middelalder til i dag.

Rigsarkivar *Johan Hvidtfeldts* åbningsord på udstillingen om heraldikken som en levende del af vor hverdag blev tilfulde bekræftet ved en rundgang på udstillingen, der rummede eksempler på så at sige alt, der gennem årene har været prydet med våben: porcelæn, sølvtøj og tin, faner og broderede duge, stolestader, træskærerarbejde fra kirker og altersølv, mønter, kisteplader, superexlibris, segl og adelsbreve samt våbenbøger.

Heraldikkens og specielt rigsvåbenets udvikling var fint illustreret gennem plancher, tegninger og fotografier; en speciel afdeling fortalte om kommunevåbener, en anden om militær heraldik, ligesom heraldikkens anvendelse i hverdagen var vist med eksempler, fra bilmærker til vin og konserver, fra annoncer til karikaturtegninger.

Af særlig heraldisk interesse må nævnes Jørgen Seefeldts våbenbog, der efter at have være forsvundet siden 1826 nu er fundet på Landsarkivet i Viborg, samt det interessante legitimationsbrev fra 1676 for de såkaldte »uægte« Sehesteder med den i dansk heraldik vistnok enestående gule skråbjælke. Fra Rigsarkivet var udlånt Lisbet Bryskes våbenbog fra 1654, Jørgen Arenfeldts stambog samt friherrepatentet for Ludvig Holberg.

Et glædeligt tegn var de mange fra privat eje udlånte våbenprydede ejendele, hvoraf især må fremhæves pragt-eksemplarer fra samlinger tilhørende lensbaron Berner Schilden Holsten, Langesø, og lensbaron Holger Rosenkrantz, Rosenholm, samt en lille afdeling »Heraldik i Viborgeje«.

Udstillingen, der var fint besøgt påsken igennem, har utvivlsomt skabt interesse for heraldik uden for heraldikernes egne snævre kreds. Den eneste brist, der kunne påvises, må vist være mangelen på et katalog, evt. duplikeret, så man senere kunne finde frem til de udmærkede udstillingsgenstandes nuværende opholdssted.

Vi kipper med flaget for Viborg og håber, at der hermed er vist et eksempel til efterfølgelse i København.

E. Verwohlt

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[SV] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.